

[„To čtvrté“ (ryzí nepředmětnost) a reflexe našeho vztahu k němu]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[\[Příležitostné poznámky, 1980\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1980\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 4. 10. 1980
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 4. 10. 1980

[„To čtvrté“ (ryzí nepředmětnost) a reflexe našeho vztahu k němu]

I. „to čtvrté“

a) zájem – zaujetí – zajetí (jen česky; ale *inter-esse* – radikálně *mezi* objektem a nepředmětem [mezi daností a tím, co být má])

b) „*filosofia*“ jako *touha* po moudrosti, ne moudrost sama (ta je vyhražena bohům)

II. jak můžeme reflektovat, myšlenkově zprůhledňovat a tak se zmocňovat (event. být zmocňováni k tomu), promyšleně ovládat svůj vztah k „tomu čtvrtému“? Lze mluvit o „praxi“ ve vztahu k „tomu čtvrtému“ analogicky, jako mluvíme o praxi ve vztahu k danému světu (ke světu daností, předmětností)? Do jaké míry platí tato analogie?

a) v běžné praxi měníme jednak svět kolem sebe, jednak samy sebe; když podrobně analyzujeme a popíšeme po všech stránkách povahu této praxe, ukáže se problematičnost i našeho pojetí předmětnosti, jakož i našeho pojetí kauzality atd. Ale zůstává tu mez, která tímto zproblematizováním není odstraněna: člověk se uskutečňuje proti (na-proti) světu, ne jako jeho (vý)květ, nýbrž z jakéhosi protestu, vzdoru proti němu. V této negativitě však nemůže být skutečný kořen jeho bytostné povahy, jeho bytostného určení; proto musíme uznat, že se člověk uskutečňuje nejenom v tomto vzdorném (vposledu) vztahu ke světu kolem sebe, ale také ve vztahu k „tomu čtvrtému“, které do toho světa nenáleží a nemůže do něho být zahrnováno. Základním vztahem k „tomu čtvrtému“ je naslouchání a poslušnost. Ale i naslouchání, a tím spíše poslušnost je už jistou aktivitou, jíž jdeme vstříc tomu, co nás oslovuje a co je pro nás výzvou. A tuto aktivitu můžeme reflektovat. Protože každá reflexe je myšlením a protože každé myšlení má své předmětné konotace, musíme být na pozoru, abychom nereflektovat své zkušenosti s kontaktem s oním „čtvrtým“ takovým způsobem, že bychom spojovali některé stránky oslovujícího „čtvrtého“ s něčím jakkoliv předmětným. K tomu cíli musíme trénovat své „nepředmětné“ myšlení. Předmětné myšlení se ovšem dopouští chybných postupů a kroků i tam, kde reflektujeme svou běžnou praxi v rámci (také) předmětného světa. Ale nacvičit si jiný myšlenkový přístup není snadné a stává se to zřejmějším (jako úloha), když je tato úloha radikalizována: totiž když „předmětem“ naší reflexe nebudou zkušenosti kontaktu se světem předmětným, nýbrž zkušenosti kontaktu se světem nepředmětné skutečnosti (totiž: ryzí nepředmětnosti).

(4. 10. 80, 10.45)